

At leve fra dag til dag: Hvordan staten skaber fattigdommen, som vi kender den i dag

Oversat af Jonas Ejlersen, original tekst af Charles Johnson

De undertrykte menneskers oplevelse er, at ens liv er begrænset og formet af kræfter og barrierer, der ikke er tilfældige eller lejlighedsvis – og dermed undgåelige – men systematisk knyttet sammen på en måde, så man er fanget imellem og iblandt dem, og de begrænser eller straffer bevægelser i enhver retning. Det er oplevelsen af at være buret inde: Alle veje, hver eneste retning, er blokeret eller mineret.

- Marilyn Frye, "Oppression" i *The Politics of Reality*

Myndigheder – på lokalt, statsligt eller føderalt plan – bruger meget tid på at begræde den situation, som storbyens fattige befinder sig i. Tag en runde i et hvilket som helst statsligt agentur, og du kan ikke undgå at støde på en eller anden Kloge-Åge iført jakkesæt og med et navneskilt på sit skrivebord, der har lige netop dén rette statslige ordning til at eliminere eller mildne eller i det mindste standse de værste aspekter af knusende fattigdom i amerikanske byer – særligt som den opleves af sorte mennesker, indvandrere, handicappede og alle andre, der er blevet udpeget til statsbureaukratiets særlige observation og omsorg. Afhængigt af bureaukratens sindstemning, så kan hans yndlingsordninger fokusere på at udbetale velgørenhed til "fortjenende" fattige eller at sætte flere fattige mennesker i "risikozonen" under socialrådgiveres og medicinske

eksperters overvågning, eller at gennembanke genstridige, fattige mennesker og låse dem inde i årevis.

Men en ting, som staten og dens fremtrædende hjælpere aldrig vil gøre, er blot at lade være med at stå i vejen og lade fattige mennesker gøre det, som fattige mennesker naturligt gør og altid har gjort: at leve fra dag til dag.

Statslige fattigdomsbekæmpelsesprogrammer er et klassisk tilfælde af behandlingsstaten, der drager ud for at behandle sygdomme, der er blevet skabt af staten selv. Storbyfattigdom, som vi kender den i dag, er faktisk udelukkende et monster skabt af statslig indblanding i frivillige, økonomiske affærer. Denne påstand kan, selv for mange libertarianere, virke fræk. Men meget afhænger af frasen "som vi kender den i dag." Selv hvis fuldkommen laissez-faire herskede fra i

morgen, så ville der stadig være mennesker i storbyerne, der lever fra lønseddel til lønseddel, som er i svær gæld, som er hjemløse, som er arbejdsløse eller på anden måde befinder sig på de nederste trin af den socioøkonomiske rangstige. Disse forhold kan være vedvarende sociale udfordringer, og det kan være, at frie mennesker i et frit samfund stadig vil være nødt til at finde på frivillige institutioner og praksisser for at adressere problemerne. Men i det statskontrollerede marked, som dominerer i dag, bliver den grundlæggende klemme, som de fattige befinder sig i – og de foranstaltninger, de er nødt til at gøre sig inden for denne klemme – banket til dens genkendelige form som af en usynlig knytnæve, igennem de afledte effekter af omfattende, sammenlåsende interventioner.

Tænk på det almindelige fænomen, storbyfattigdom. Levebrødet i de indre amerikanske byer er typisk ekstremt usikkert: Som Sudhir Alladi Venkatesh skriver i *Off the Books*: "Forholdene i nabolag med koncentreret fattigdom kan ændre sig hurtigt og på måder, som kan efterlade familier uforberedte og uden mange udveje." Faste leveomkostninger – husleje, fødevarer, tøj, osv. – optager størstedelen eller hele familiens indkomst, og de har kun lille eller ingen adgang til lån, opsparing eller forsikring til

at værne dem imod uventede katastrofer.

Afhængige af andre

Deres fattigdom efterlader dem ofte afhængige af andre mennesker. Det gennemsyner både livet hos dem med arbejde og dem uden: De arbejdsløse falder tilbage på velgørenhed eller hjælp fra familien. De, som lever fra lønseddel til lønseddel med lille mulighed for at kunne finde arbejde andetsteds, er afhængige af nogle enkelte chefers og jobagents gode vilje. En kvinde, som Venkatesh citerer, forklarede, hvorfor hun fortsatte med at arbejde igennem en udnyttende arbejdshaj frem for at forlade ham til fordel for et fast job hos en velstående familie: "Og hvad så, hvis den familie skiller sig af med mig? Hvor skal jeg så tage hen? Ser du, den chance kan jeg ikke tage. ... Det eneste, jeg har, er Johnnie, og det krævede ufatteligt meget bare at få ham til at være på min side."

Storbyens fattiges hverdagsoplevelser er formet af den geografiske koncentration af socialt og kulturelt isolerede ghetto-nabolag inde i storbyen, som har deres egne særprægede træk: Boligerne er primært i faldefærdige lejligheds- og boligbyggerier, der ejes af et par udvalgte udlejere. Mange forlodte bygninger og tomme byggepladser, der forbliver

ubenyttede i årevis, er spredt ud over nabolaget. Anvendelsen af udendørsarealer er påvirket af et stort antal arbejdsløse eller hjemløse personer.

Velfærdsstatens favoritløsninger – offentlige udbetalinger og ”områdefornyelsesprojekter” – efterlader ikke nogen reel forbedring. Frem for at frigøre folk fra at være afhængige af velgørere og arbejdsgivere, så overfører de blot afhængigheden til at være af staten og overlader de mindst politisk forbundne mennesker til den politiske proces’ nåde.

Men i et frit marked – et ægte frit marked, hvor individuelle, fattige mennesker er nøjagtigt lige så frie som etablerede, formelle økonomiske aktører til at benytte deres egen ejendom, deres egen arbejdskraft, deres egen knowhow og de ressourcer, de har til rådighed – vil de fattiges egne uformelle, initiativrige handlinger gøre langt mere for systematisk at underminere, eller fuldstændig eliminere, hver eneste stereotype forhold, som velfærdsstatisterne beklager sig over. Hver eneste dag og i hver eneste kultur, så langt tiden strækker sig tilbage, har fattige mennesker igen og igen vist bemærkelsesværdig intelligens, mod, vedholdenhed og kreativitet til at finde måder at få mad på bordet, spare penge, sikre tryghed, opfostre familier, leve indholdsrige liv, lære, hygge sig og

opleve skønhed på hvilket som helst tidspunkt og sted og til den grad, som de har været frie til at gøre det. Skylden for de fortvivlende, forfaldende storbyghettoer ligger ikke i markedets pres og heller ikke i personlighedsfejl hos de enkelte fattige mennesker eller i ghetto-subkulturernes karaktertræk. Skylden ligger hos staten og dens vedholdende indblanding i fattige menneskers egen indsats til at klare sig. Igennem selvstændigt arbejde, kloge anstrengelser, at skrabe ressourcer sammen og frivillig, gensidig hjælp.

Boligmangel

Progressive beklager sig ofte over ”manglen på billige boliger” i amerikanske byer. I byer som New York og Los Angeles bruger 20%-25 % af lavindkomst-lejere mere end halvdelen af deres indkomst på husleje alene. Men det er netop de love, som de progressive er fortalere for – byplaner, lokalplaner og bygningsreglementer – som får huslejen til at skyde i vejret og står i vejen for alternative boligmuligheder og indespærret fattige mennesker i ghettoområder. Historisk set har fattige mennesker, når de har haft frihed til at gøre det, med glæde set bort fra de politiske humanitæres idealer og fundet deres egne måder at nedbringe boligudgifterne, selv i

travle byer med udfordrende boligmarkeder.

En måde var at få andre familier eller venner eller fremmede til at flytte ind og bidrage til huslejen. Afhængigt af hvor mange mennesker, der delte et hjem, kan det betyde en mindre komfortabel måde at leve på. Det kan også medføre en usund måde at leve på. Men beslutninger om sundhed og komfort ligger bedst i hænderne på de individer, der skal bære omkostningerne og høste gevinsterne. Uheldigvis bliver beslutninger i dag truffet på forhånd af byens myndigheder igennem byplanlægning, der forbyder eller begrænser boligdeling imellem mennesker, der ikke er beslægtet igennem blod eller ægteskab, og byggregulativer, der begrænser antallet af beboere i en bygning.

De, som ikke kan tjene nok penge til at dække huslejen på egen hånd og ikke kan dele huslejen nok op på grund af bolig- og bygningsregulativer, bliver presset helt ud af markedet. Når de først er hjemløse, er de ikke bare udsat for elementerne, men også for at blive chikaneret eller arresteret af politiet for "ulovligt ophold" eller "løsdrift," selv på offentlig ejendom, i et forsøg på at tvinge dem ind i overfyldte og farlige institutionelle herberg. Men mens myndighedernes love gør det sværere at bo på gaden, end det allerede er, så

blokerer statslig indblanding også hjemløse menneskers indsats for at finde husly uden for det konventionelle boligmarked. En af de ældste og mest almindelige overlevelsesstrategier blandt de fattige i byen er at finde vildt eller forladt jord og bygge blikskure derpå med holdbare affaldsmaterialer. Affaldsmaterialer er i overflod, og store dele af ghettoområderne står ofte ubrugte hen som nedrivningsklare bygninger eller forladte byggegrunde. Det formelle ejerskab sætter enten staten eller kvasi-statslige "byudviklere" sig på igennem ekspropriationsretten. Byggegrunde bliver holdt ude af brug, ofte flere år ad gangen, mens de afventer statslige beskæftigelsesordninger eller byudviklere, der er villige til at købe byggegrunden til store byggeprojekter.

At gøre noget til sit eget i storbyen

I et frit marked kunne tomme byggegrunde og forladte bygninger med tiden blive gjort til ejendom af enhver, der var villig til at påtage sig arbejdet med at tage dem i besiddelse og gøre brug af dem. Fattige mennesker kunne bruge forladte byggegrunde i deres lokalsamfund til at sætte butikker op, lave havebrug eller til at bo på. I oktober 2006 i Miami byggede en gruppe lokalsamfundsaktører og omkring 35 hjemløse

Umoja Village, en bliksturby, på en byggegrund i indre by, som de lokale myndigheder havde holdt tom i årevis. De tilkendegav offentligt til de lokale myndigheder, at "vi har kun ét krav ... lad os være i fred."

I et frit marked ville det være slutningen på historien: Der ville ikke være nogen ekspropriering, intet statsejerskab og dermed heller ikke nogen politisk proces med at beslaglægge og genudvikle. Tidligere hjemløse personer kunne etablere ejendomsret over forladt land igennem deres eget sveds egenkapital – uden frygt for, at myndighederne ville destruere deres arbejde og sælge jorden under deres fødder. Men i Miami tog det byrådet og deres advokat omkring en måned at påbegynde den juridiske indsats for at ødelægge beboernes hjem og tvinge dem væk fra byggegrunden. I april 2007 udnyttede politiet en tilfældig ildebrand til at håndhæve den politisk fabrikerede ret til jorden, rydte byggepladsen, arresterede 11 mennesker og opsatte et hegn til at beskytte den genskabte tomme byggeplads til fordel for professionelle udviklere af "billige boliger."

Havde byens myndigheder ikke draget nytte af deres angivelige ejerskab over det forladte stykke jord, så kunne de uden tvivl have brugt statslige eller føderale boligregulativer til at sikre, at beboerne kunne tvinges tilbage i hjemløshed

– for deres egen sikkerheds skyld, selvfølgelig. Det er netop, hvad en lokal sundhedsmyndighed i et amt i Indiana gjorde imod en 93-årig mand ved navn Thelmon Green, som boede i sin Chevrolet-varevogn fra 1986, som det lokale bugseringsfirma lod ham parkere på deres grund. Mange mennesker, som igennem en pludselig finansiel katastrofe bliver kastet ud i fattigdom, bor i en bil i uger eller måneder, indtil de kommer tilbage på benene. At bo i en bil er trangt, men det er bedre end at bo på gaden: En bil betyder et sted, man har for sig selv, hvor man kan have sine ejendele, med døre man kan låse og nogle gange endda aircondition og varme. Men at blive i sin bil er på den lange bane langt sværere at mestre uden at komme på tværs af loven. Thelmon Green klarede sig fint i sin varevogn i ti år, men da avisen *Indianapolis Star* udgav en artikel af almen interesse om ham sidste december, så bemærkede amtets sundhedsmyndigheder det og beordrede øjeblikkeligt, at Green blev smidt ud af sin egen bil - i de lokale boligregulativers navn.

Da statens boligregulativer pålægger detaljerede krav til størrelse, arkitektur og byggematerialer for nyt, permanent boligbyggeri, på samme som specialiseret og ekstremt dyrt kontraktarbejde på elektricitet, rørlægning og anden overdådighed, så besværliggør eller

forhindrer de effektivt de fleste forsøg på at skabe midlertidige, mellemliggende eller uformelle typer husly, der koster mindre end at leje sig ind i statsgodkendte boligbyggerier, men som skaber mere tryghed og komfort end at bo på gaden.

Restriktioner på at tjene penge

Hvis vi skifter fokus fra udgifter til indkomst, så skaber omfattende statslig regulering, som er vedtaget i den såkaldte "offentlige interesse" efter befaling fra magelige middel- og overklasse progressive, endeløse begrænsninger på fattige menneskers evne til at skabe et levebrød eller at tjene nødvendige penge ved siden af.

Til at begynde med er der de fag, som staten har gjort fuldstændig ulovlige: at sælge stoffer uden for de statsautoriserede apoteker, prostitution uden for de lejlighedsvis statsautoriserede "bordel-ranches" eller at drive små spilvirksomheder uden for et stort, statsautoriseret kasino. Disse fag bliver ofte udført af kvinder og mænd, der står over for desperat fattigdom. Statens indsats tilføjer truslen for bøder, beslaglæggelser og leveår spildt i fængslet.

Udelukkelsen af de fattige

Foruden det statskabte sorte marked er der også utallige typer jobs, der kunne udføres i åbenhed, men som de fattige systematisk bliver udelukket fra igennem kunstig regulering og licenskrav. I princippet kunne mange kvinder i sorte lokalsamfund tjene penge på at flette hår med blot deres egen håndkraft, markedsføring igennem mund-til-mund og en stue i en lejlighed. Men i mange stater vil enhver, der bliver taget i at flette hår uden at have lagt hundredvis af dollars og dage af sit liv til at ansøge om en statsfabrikeret kosmetolog- eller hårplejelicens, blive idømt en bøde på hundredvis eller tusindvis af dollars.

I princippet kan enhver, der ved, hvordan man laver mad, tjene penge ved at lægge ud for ingredienser og et par isolerede beholdere, flytte maden fra sit køkken til en stand på fortovet eller, med udlejerens tilladelse, på parkeringspladsen. Men så skal man betale for erhvervslicenser (ofte hundredvis af dollars) og omkostningen ved at overholde sundhedsmyndighedernes reguleringer og inspektioner. Den sidste del gør det nærmest umuligt at drive en fødevarer-baseret forretning uden at købe eller leje ejendom dedikeret til at tilberede mad, i hvilket tilfælde man lige så godt kan droppe det, medmindre man

allerede har en masse startkapital ved hånden.

Hvert eneste centrum i enhver moderne by har et enormt behov for taxier. I princippet kunne enhver, der har brug for lidt ekstra penge, starte en deltids "pirattaxi" med den bil, hun allerede har, en mobiltelefon og lidt mund-til-mund. Hun kan tjene pænt igennem ærligt arbejde, hvor hun udbyder en nyttig service til de kunder, der ønsker den – som en enlig, selvstændig arbejder uden behov for at tilfredsstille en chef, og som selv kan bestemme sin arbejdstid og lægge lige så meget eller lidt arbejde i det, så hun kan tjene de penge, hun har brug for.

Men i USA pålægger de lokale myndigheder rutinemæssigt massive begrænsninger og kontroller på taxivirksomhed. De værste gerningsmænd er ofte de byer, der har den største efterspørgsel på taxier - som New York City - hvor myndighederne håndhæver et kunstigt loft på antallet af taxier igennem et system med myndighedskreerede licenser eller "medaljoner." Loftet på det totale antal taximedaljoner er sat til omkring 13.000 taxier for hele byen, hvor der lejlighedsvist bliver bortauktioneret en håndfuld nye medaljoner offentligt. Systemet kræver, at enhver, der ønsker at blive selvstændig taxichauffør, skal købe en medaljon til monopolpris hos en

eksisterende medaljonindehaver eller vente på, at byen bortauktionerer nye medaljoner. Ved auktionen sidste november blev i alt 63 nye medaljoner gjort tilgængelige til auktion med en startpris på 189.000 dollars.

Foruden omkostningen til en medaljon, så er taxichauffører også tvunget til at betale et årligt licensgebyr på 550 dollars og at betale for tre syn udført af byens myndigheder hvert år til en samlet årlig pris på 150 dollars. Byens myndigheder håndhæver en envejsbilletstruktur, håndhæver fælles lakering og tvinger nu endda alle byens taxier til at opgradere til omkostningstunge, højteknologiske GPS- og betalingssystemer, uanset om taxichaufføren eller hendes kunder vil have dem eller ej. Den, der primært er begunstiget af dette politisk påduttede pres på selvstændige taxichauffører, er VeriFone Holdings – det første firma, som er godkendt til at sælge elektroniske systemer til et tilfangetaget marked. VeriFones CEO, Doug Bergeron, udbasunerer, at "hvert år finder vi en fri billet i et nyt område af økonomien, som bliver elektronisk." I dette tilfælde nyder VeriFone i dén grad en "fribillet."

De praktiske konsekvenser er, at fattige mennesker, der måske ellers kunne være i stand til at tjene lette penge på egen hånd, juridisk bliver afholdt fra at køre taxi eller tvunget til at udleje sig

selv til en allerede eksisterende meda-
jonindehaver på hans betingelser. Uan-
set hvad, så bliver fattige mennesker
skovlet væk fra fleksibelt, selvstændigt
arbejde, som mange ville være villige og
i stand til at udføre ved hjælp af et af de
få kapitalgoder, som de allerede har ved
hånden. Masser af fattige mennesker
har biler, de kunne benytte – der er ikke
så mange, der har et par hundrede tu-
sinde dollars, de kan bruge på en stats-
ligt kreeret licens.

Statens strikse regler for jord, bolig og
arbejdskraft skaber og vedholder selve
den urbane fattigdoms struktur. Stats-
lige beslaglæggelser skaber og forstær-
ker nedbrydningen af ghettokvarterer
ved at begrænse boligmarkedet til nogle
enkelte udlejere og holde marginal jord
ude af brug. Statslige reguleringer ska-
ber hjemløshed og gør det kunstigt
værre for de hjemløse ved at drive bolig-
omkostninger op og ved at forhindre el-
ler ødelægge enhver mellemliggende,
uformel boligløsning imellem at leje en
lejlighed og at bo på gaden. Og efter at
have skabt ghettoen, så holder statslige
forbud fattige mennesker indespærret i
den ved at holde dem ude fra mere vel-
stående kvarterer, hvor mange måske
kunne bo, hvis de blot fik lov til at dele
udgifterne.

At skrue op for omkostnin- gerne og ned for mulighe- derne

Den kunstige begrænsning af alternative
boligmuligheder skruer op for de faste
omkostninger for storbyens fattige. Den
kunstige begrænsning af mulighederne
for alternativt, selvstændigt arbejde
skruer ned for mulighederne for en øget
indkomst. Og den klemme gør fattige
mennesker afhængige af – og dermed
sårbare over for forsømmende eller
skruppelløs behandling af – både udle-
jere og arbejdsgivere ved at begrænse
deres evne til at finde andre, bedre hjem
eller andre, bedre jobs. Den samme
klemme placerer langt flere mennesker i
den situation, at de blot lever en ”enkelt
lønseddel” fra hjemløshed, og gør den
situation langt mere usikker ved at chi-
kanere og tvinge og pålægge kunstig nød
på dem, der ender på gaden.

Den amerikanske statskorporatisme om-
danner med tvang arbejds- og forret-
ningsverdenen til at ligne et kommerci-
elt handelsstræde: desinficeret, centrali-
seret, ensrettet, tjenstvirgt og domine-
ret af et par enkelte magtfulde indeha-
vere og deres korte liste af favoriserede
partnere, som alle andre enten er kunde
til eller arbejder for. Et virkeligt, frit mar-
ked - uden den omfattende kontrol be-
stående af statslige licenskrav,

regulering, inspektioner, papirarbejde, skatter, ”gebyrer” og alt det andet – er langt mere sammenligneligt med en basar: rodet, decentraliseret, mangfoldig, uformel, fleksibel, gennemsyret af prisprutteri og holdt sammen af en spontan orden bestående af utallige små, uafhængige operatører, der hurtigt og let skifter imellem rollerne som kunde, sælger, kontraktarbejder og andet. Det er netop, fordi vi har handelsstrædet frem for basaren, at folk i fattigdom ofte finder sig selv indespærret i ghettoerne, fanget i usikre situationer og afhængige af andre – enten som vagabond eller fanget i et job, som de hader, men ikke kan forlade, mens de med nød og næppe kan holde et udholdeligt tag over deres hoveder.

Desto fattigere man er, desto mere har man brug for adgang til uformelle og fleksible alternativer, og desto mere har man brug for muligheder for at anvende lidt kreative anstrengelser. Når staten spærrer for det, så spærrer den folk inde i ghettoiseret fattigdom.